Ministerieel besluit tot definitieve opheffing van de bescherming als monument en als dorpsgezicht van de Oude Pastorie met omgeving in Zwalm (Sint-Blasius-Boekel)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:
- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.7;
De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:
- de opheffing van de bescherming als monument en als dorpsgezicht werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- het voorlopig opheffingsbesluit werd getekend op 12 juni 2023 en werd bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 30 juni 2023;
- de gemeente Zwalm organiseerde een openbaar onderzoek van 10 juli 2023 tot en met 9 augustus 2023.

De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De Oude Pastorie werd op 9 november 1994 beschermd als monument bij ministerieel besluit, omwille van de historische waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 16 maart 1995.
Het algemeen belang gevormd door de erfgoedwaarden wordt in het beschermingsbesluit als volgt omschreven:
- de historische waarde: als laat-XVIIIde-eeuwse pastorie, vergund en gebouwd in 1783 in het kader van het keizerlijk decreet dat tegen de belangen van de tiendeheffende abdijen de stichting van landelijke pastorieën bevorderde. De veeleer sobere vormgeving, de landelijke versie van Louis XVI-stijl bij de interieurs en het gebruik van recuperatiematerialen kan worden verklaard uit de tegenzin waarmee de reguliere clerus de financiering van de pastorie ten uitvoer bracht;

De Oude Pastorie met omgeving (dienstgebouwen, poortvleugel en perceel) werd op 9 november 1994 beschermd als dorpsgezicht bij ministerieel besluit, omwille van de historische waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 16 maart 1995.
Het algemeen belang gevormd door de erfgoedwaarden wordt in het beschermingsbesluit als volgt omschreven:

- de historische waarde: van de laat-XVlllde-eeuwse pastorie, uitgebreid met twee dienstvleugels en een 1907 gedateerde poortvleugel die een gesloten aanleg met binnenplaats vormen, aangezien het geheel een intrinsieke waarde vertegenwoordigt, die bestanddelen omvat die kunnen bijdragen tot het vormen van een totaalbeeld van het optisch leefmilieu en die niet afzonderlijk mogen veranderd worden indien het geheel zijn typisch karakter wil bewaren.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurerende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontlenen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
    1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, de typologie of het oeuvre;
    2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed herkenbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
    3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde typologie of een bepaald oeuvre;
    4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
    5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke relatie is op landschappelijk, stedenbouwkundig of esthetisch vlak.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van de Oude Pastorie met omgeving in Zwalm op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

1° zeldzaamheid (lage score): de erfgoedkenmerken die eerder zeldzaam zijn voor een laat-18de-eeuwse pastorie zijn inmiddels verdwenen of aangetast: de zeldzame configuratie van de pastorie met dienst- en poortvleugel in gesloten opstelling is verdwenen door afbraak van de bijgebouwen;

2° herkenbaarheid (lage score): de harde restauratie, uitgevoerd tussen 1993 en 2000, heeft de herkenbaarheid en materiële authenticiteit van de Oude Pastorie in belangrijke mate aangetast. Bij het exterieur werden de gepleisterde kroonlijsten en banden, de kaleilaag, de gepekte plint en de luiken (achtergevel) niet opnieuw uitgevoerd. Metalen afschermingsplaten op de schoorstenen werden toegevoegd. De indeling van een 18de-eeuwse pastorie is nog enigszins herkenbaar. Elementen zoals vloeren en binnendeuren (en wellicht ook gedeeltelijk het stucwerk) zijn echter vernieuwd, waardoor de materiële authenticiteit van het gebouw is aangetast;

3° representativiteit (lage score): de Oude Pastorie van Sint-Blasius-Boekel was representatief voor éénlaagse pastorieën uit het laatste kwart van de 18de eeuw. Door harde restauratie is deze representativiteit, zeker voor het exterieur, aangetast. De Oude Pastorie was ook representatief voor pastorieën met een voorgelegen binnenplaats met dienstvleugels. Door de sloop van de dienstvleugels en de poortvleugel ging dit aspect totaal verloren;

4° ensemble (lage score): vóór de sloop van de dienstvleugels en de poortvleugel bestond er een grote ensemblewerking tussen de dienstvleugels, de binnenplaats en de pastorie. Ook tussen het exterieur en het interieur van de pastorie is de ensemblewerking aangetast doordat de erfgoedwaarden van zowel het exterieur (in hoge mate) als het interieur (in mindere mate) zijn aangetast;

5° context (hoge score): de geïsoleerde inplanting van de Oude Pastorie op de kouter, in een open landelijke omgeving bleef bewaard. Ook de relatie tussen de Oude Pastorie en de als monument beschermde Nieuwe Pastorie (dichter bij de kerk) bleef bewaard.

De hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde hebben geleid tot een gewijzigde context waarin de huidige erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van de Oude Pastorie met omgeving in Zwalm als monument en dorpsgezicht. De vrijwaring van de erfgoedwaarden is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming van de Oude Pastorie met omgeving in Zwalm als monument en dorpsgezicht wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 9 november 1994 houdende de bescherming van de voormalige pastorie als monument en de dienstgebouwen, poortvleugel en het perceel horend bij de voormalige pastorie als dorpsgezicht, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 16 maart 1995, wordt definitief geheel opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed de Oude Pastorie met omgeving, Paalweg 1 in Zwalm, waarvan de bescherming definitief wordt opgeheven, bevindt zich op het perceel met de volgende kadastrale gegevens: Zwalm, 10de afdeling, sectie A, perceelnummer 77D

Het plan met de aflijning is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming definitief wordt opgeheven, wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Brussel, 01/11/23

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door:Matthias Diependaele (Sig
Getekend op:2023-11-01 14:11:29 +01:00
Reden:Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE